

TERÖRİZM BAĞLAMINDA HİZBULLAH

Muhammed Tozlu

Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

Bulgurlu Mah. Uzundere Sok. Mavi Gök Sitesi 1C Blok Daire 21 Üsküdar/İstanbul

E-posta: muhammettozlu@gmail.com

Özet

Bu çalışmada ilk olarak terör ve terörizm kavramlarının teorik alt yapıları genel hatlarıyla ortaya koyulmuştur. Daha sonra Ortadoğu'da teröre ve terör örgütlerine kaynaklık eden öğeler genel hatlarıyla irdelenmiştir. Bu sayede çalışmanın odak noktası olan Hizbullah'ında öğelerinin anlaşılması amaçlanmıştır. İkincisinde ise Lübnan'da ortaya çıkarak küresel bir terör örgütü haline gelen Hizbullah incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Terörizm, Lübnan, Hizbullah.

Alan Tanımı: Uluslararası İlişkiler

TERRORISM AND HIZBULLAH

Abstract

Firstly, theoretical background of concept of terror and terrorism has examined with their general lines. Then, elements of which are resources for terror and terrorist organizations in The Middle Earth have been examined typically. Therefore, understanding elements of Hezbollah who are the focus of the study have been aimed. After that, Hezbollah, who emerged in Lebanon as a global terrorist organization, has been studied.

Keywords: Terrorism, Lebanon, Hezbollah.

1. Giriş

Ortadoğu'da terör her zaman kaos unsuru olmuş, din, etnik köken, milliyetçilik gibi unsurlar terörün ön planda kalmasını sağlamıştır. Ortadoğu'da terör sadece bölgesel nitelik kazanmamıştır. Buradaki bölgesel örgütlerin yanında uluslararası boyutta küresel terör örgütleri olmuş ve dünyadaki özellikle batılı ülkeler için tehdit haline gelmiştir. 1990'lı yıllar öncesinde de Avrupa'da birçok radikal İslam kökenli terör örgütlerinin eylemleri olmasına rağmen, küresel terörizm kavramını literatüre kazandıran olay 11 Eylül olmuş ve bu olaydan sonra radikal İslam kökenli terör örgütleri dünyanın bir numaralı konusu olarak uzun süre gündemde kalmıştır.

Bölgede terörün oluşmasındaki etkenlere ekonomik ve siyasi boşluk ve siyasi dengesizlikte eklenince terör örgütleri için uygun bir ortam sağlanmıştır. Ortadoğu'daki terör örgütleri sahip oldukları konular bakımından genelde El Kaide gibi İslamcı kimliğiyle öne çıkan, Batı ülkelerini karşılarında görerek bu ülkelere yönelik canlı bomba ve intihar eylemleriyle tepki gösteren ve yüksek noktada da ekonomik girişimleri olan örgütler vardır. Hatta bu örgütler ekonomik faaliyetleri ve terör ağlarıyla farklı ülkelerde şubeleşerek küresel boyut kazanmışlardır. Ayrıca PKK gibi daha çok etnik unsurlarını ön planda tutarak ayrılıkçı yaklaşımlarla bağımsızlık arayışı içerisinde olan örgütler ve Özgür Suriye Ordusu gibi kendi ülkelerinin siyasi yönetimine karşı aktivite halinde olanları da vardır. IŞİD gibi İslamcı unsurun yanına bir de mezhepçiliği ekleyerek hareket eden ve mezhepleri dışında herkesi karşılarında gören örgütler de ayrıca örnek olarak gösterilebilir. Bu örgütler ve bu örgütlerin benzeri irili ufaklı birçok terör örgütünün kaynağı olan Ortadoğu, bu açıdan siyasal kargaşanın oluşması kolaylaşmakta ve hayatını kaybeden insanların sayısını arttırmaktadır.

Günümüzde halen tartışma konusu olan ve her geçen gün kanlı eylemler ortaya koyan bu örgütlerin hepsi tüm dünya tarafından terör örgütü olarak kabul edilmemektedir. Bunun arkasında yatan neden teorik ve bilimsel bir nedenden ziyade, siyasal çıkarlar ve hedefler ön planda olmasındadır. Örnek olarak verilecek olursa, tüm dünya ülkeleri tarafından bir terör örgütü olarak kabul görmüş olan El Kaide, 1990 öncesi SSCB-Afganistan savaşındaki direnişleri sebebiyle Batılı ülkeler tarafından kahraman ilan edilmişlerdir. Öte yandan günümüzde Suriye'de konuşlanmış örgütlerde benzer durumların görülmesi güncel konumdur. Uluslararası siyasal yapıdaki çıkar çatışmasının oluşturduğu ortamda devletler, örgütlerin terör unsuru taşıyıp taşımadığına ortak bir kanı oluşturamamaktadır. Bu durum da terör örgütlerinin, diğer örgütlerden ayrışmasını zorlaştıran sebeplerden biridir. Bu sebeple çalışmada ilk olarak terörizm ve terör kavramlarının Uluslararası İlişkiler biliminin doğrultusunda

teorik yapısı incelenmesi amaçlanmış ve bu doğrultuda Hizbullah örgütü irdelenmiştir.

2. Terörizm ve Terör

Terör kelimesi için farklı tanımlar mevcuttur. Bu tanımlamalar tarihsel olarak gelişen terör kavramının da anlamsallığını gün yüzüne çıkartmaktadır. Aslında terörün günümüz genel tanımı, ya da sözlük anlamından ziyade ne ifade ettiği üzerinde ortak bir kanı olduğu söylenebilir. W.T. Mallison ve S.V. Mallison terör kelimesini spesifikleştirerek bir tanım gerçekleştirmiş ve terörü “Sosyal veya siyasi amaçları elde etmek için aşırı ölçülere varan şiddet kullanma ve şiddet tehdidi” olarak tanımlamıştır (Yayla,1990:336). Bu tanıma göre terör unsurunun olduğu yerde sosyal veya siyasi bir amaç vardır. Terörün ana silahı şiddettir ve amaca ulaşmak için kullanılır. Bu tanımdan farklı olarak Siyaset Bilimci Hannah Arendt’e göre terör ve şiddet aynı şeyler değildir. Terör şiddetin tahrip ettiği iktidarın yerine geçen ve yerleşen bir hükümet biçimidir. (Demir,2009:43). Terör kelimeinden yola çıkarak terörizmin tanımlaması doğrultusunda, Yonah Alexander’a göre terörizm “ gerçek ya da hayali hedefleri ele geçirmek üzere geniş bir korku iklimi oluşturmak amacıyla organize bir grubun şiddet kullanması”dır (Yayla,1990:337). Sulhi Dönmezer ise terörizmi “şiddetin, sosyal, ulusal, ırksal, dinsel, fesat çıkartma ve benzer diğer maksatlarla ve sosyal sınıflar arasında çatışma, savaş tahrik etmek üzere planlı ve hukuk dışı olarak kullanılması” olarak tanımlar (Dönmezer,1977). Fakat Laquer ise terörizmin karakterinin siyasi veya ekonomik yaklaşımlar gibi sınıflandırılmayacağını, yöntemlerinin çok fazla olduğunu ve hepsinin şiddet içermeyebileceğini, sistematik olup olmadığını bilinemeyeceğini dile getirmiş, bu sebeple terörizmin tanımlanmasının zor olduğuna dikkat çekmiştir. (Demir,2009:44).

Terörizmin tanımı dışında temellenmesi için farklı unsurlar vardır. Bu unsurlar terörizmin kaynağına göre, coğrafyaya göre ve hatta eylemsel sistemlerine göre değişiklik gösterebilir. Her şeyden önce terörizmin öncelikle ideolojik bir unsuru vardır. İdeolojik unsur siyasi veya sosyal bir temele dayanmaktadır. Bu unsur terörizmin sağlayıcısı ya da kaynakçısının bileşenleri olan üyelerinin kaynağına olan bağlılığı açısından önem taşır. Bu bağlılığın sağlanması adına da çeşitli etkinlik alanları oluşturulur. Günümüzde terör örgütlerinin bağlandığı başlıca ideolojiler genellikle siyasi temelli olduğunu söylemek yanlış olmaz. Örnek verecek olursak, Marksist-Leninist-Maoist ideolojiler, milliyetçiliğin kaynak verdiği ideolojiler ve dini kaynaklı ideolojilerdir. Bu ideolojilerin temelinde rejim değişikliği ve bölünen topraklarda devlet kurma amacı taşır (Gençtürk,2012:4). İdeolojilerin temelleri bazen özgürlük ve özgürleştirme sloganları üzerinden ilerler. Bazen de özellikle dini

temelleri olan ideolojilerde kutsallaştırma ön plandadır. İdeolojik unsurun devamındaki bir diğer unsurda şiddet unsurudur. Şiddetin unsur olduğu “Siyasi Şiddet”te beklenmeyen bir anda ve beklenmeyen bir yerde vurup kaçmaya çalışır. “Adi Şiddet”te ise bir varlığa zarar vermek ya da onu yok etmek vardır. (Çetinkaya,2010:12). Böylece ideolojinin temelinden gelen amaçlara ulaşmak için terörizmin unsuru şiddet ve şiddete yakın aktiviteler oluşturur. Amaca giden yolda kullanılan araçların ortak özelliği bu şiddet çerçevesi etrafında toplanır. Fakat terörün şiddeti kullanması tehdit unsuru sağlamak için kullanılan araç olarak düşünmenin yanında, her şiddet unsuru terör olarak kabul edilmemelidir. (Çetinkaya,2010:13)

Terörizmin tanımsal özelliklerinin ve unsurlarının üzerinde farklı düşüncelerin olmasının yanında, terörizmin çeşitlerinde de farklı yaklaşımlar vardır. Öncelikle terörizm denildiğinde akla örgütlü bir yapı gelmesi günümüz ortamında doğaldır. Ancak terörizmin her yapısının örgütlü veya topluluklardan oluşan birden fazla grubu tanımladığı düşünülmemelidir. Wardlaw’ın yaptığı terör çeşitlerinde şahsi amaç için yapılan hareketler (bireysel terör), askeri amaç için yapılan hareketler (gerilla hareketleri) ve politik amaç doğrultusunda yapılan hareketler (terör) vardır (TBB,2006:224). Terörizmin çeşitlerine verilecek bir diğer örnekte T.P.Thornton’un sınıflandırılmasıdır. Onun sınıflandırmasında, zorlayıcı terör ve saldırgan terör olarak ikiye ayrılır (Yayla, 1990:359). Zorlayıcı terör, iktidardakilerin kendilerine karşı duranlara karşı uyguladıkları terör olarak tanımlar. Buradaki teröre örnek olarak devlet terörü verilebilir. Saldırgan terörde siyasal veya sosyal düzenin yıkılması ve iktidarın ele geçirilmesi düzeyindedir. Ulusal Terör, Devlet Terörü, Politik Terör ve Uluslararası Terör olarak yapılan çeşitlenme de ise terörün sınırları dikkate alınmıştır. Ulusal terörde, bir devletin sınırları içinde gerçekleşen ve devletin hukuki düzenini hedef alan biçimdir. Devlet terörü ise devletin kendi ülke vatandaşlarına uyguladığı sistematik şiddet eylemleridir. Politik terör politik amaçlar için toplumda korkuyu teşvik etmek için yapılan şiddet eylemleridir. Son olarak Uluslararası Terör, sonuçlarının uluslararası olması amaçlanan terör biçimidir. (Topal,2004:45)

Günümüzde, terörizmin ve terör örgütlerinin çağın koşullarına ve getirdiklerine göre kendi ideolojik tabanına göre çeşitleri vardır. Örnek olarak siber terör, nükleer terör, biyolojik terör ve benzeri örnek olarak verilebilir (TBB,2006:228-229). Bunlar daha çok silahlarına göre yapılan bir çeşitlendirmedir. Siber terör “hacker”la Daha çok sanal ortamda, saldırılar gerçekleştirilmesi, bilgilerin çalınması yoluyla dikkat çekme amacı taşıyan terör biçimidir. Nükleer terör de ise kullanılan silahların kitle imha silahları olması ve nükleer silah tehdidi taşıması anlamındadır. Biyolojik terör de ise kullanılan silahlar biyolojik silahlardır.

Tüm bunların yanında, terörizm kavramı artık bölgesel veya yerel anlamdan uluslararası zemine yayılmıştır. Terörizmin farklı ve çeşitlenmiş etkilerle beraber, 21.yy'da artık küreselleşmiş ve küresel terörizm kavramını doğurmuştur. Devletlerin kendi çıkarları doğrultusunda, terör örgütlerini devletlere ve bölgelere karşı kışkırtması, maddi ve manevi destek vermesi önemli küreselleşme belirtilerinden biridir. Bir diğeri ise, terör olaylarının sadece bir ülkeyi veya sınırlı bir bölgeyi değil, daha geniş uluslararası alanda yankı uyandırmasıyla ve yayılmasıyla birlikte terör küreselleşmiştir. Ayrıca, iletişim çağının getirdiği haberleşme kolaylığı ve internetin yaygınlaşmasıyla birlikte terör daha çok küreselleşmiştir. Küresel terörizm, artık günümüz toplumlarını daha çok tehdit eden ve korku psikolojisini daha rahat kullanabilen bir öge haline geldiğini söylemek yanlış olmaz.

11 Eylül 2001 olaylarından sonra küresel terörizm artık tam olarak dünyanın gündemine girmiştir. Önceleri terör eylemleri, sadece önemli kişilere ve devlet adamlarına karşı uygulanan bir unsur iken, 11 Eylül ile birlikte sembolleşen unsurlara karşı da uygulandığı görülmüştür. Avrupa'da, aşırı İslamcı ve ayrılıkçı terör örgütlerinin eylemleri 1990 yılından itibaren var olan tehdit iken, 11 Eylül sonrasında hem ABD hem de AB ülkeleri geniş çapta çalışmalar yürüterek iş birlikleri oluşturmaya başlanmış ve çeşitli uygulamalar ortaya koyulmuştur (Gençtürk,2012:7-8). Terörizme karşı olan mücadelenin, devletler nezdinde ortaklıklar kurulması da terörün küreselleştiğinin göstergesi olarak görülmelidir. 11 Eylül olayları sonrasında, BM teröre karşı olan mücadelede ABD'nin desteklendiğini belirtmiş, AB'de ABD'nin Afganistan'a olan askeri müdahalesini desteklediğini belirtmiştir. Bunun üstüne Fransa, Almanya, İngiltere ve ABD'nin bir araya gelerek Afganistan'a olan askeri müdahaleyi detaylandırdığı "Ghent Zirvesi" teröre karşı küresel işbirliğinin önemli bir kanıtıdır (Kılıç,2007:89).

2.1.Ortadoğu'da Terörün Kaynakları

Ortadoğu'da terörün kaynakları terörün bileşenleriyle açıklanabilmektedir. Ayrıca küresel terör unsurları da buradaki terörün kaynaklarını oluşturmaktadır. Öncelikle Ortadoğu terör örgütlerinin temel beslenme kaynakları dini ve ekonomik kaynaklar olarak iki üst kaynak görülebilir. İlk olarak Ortadoğu terör örgütleri dini ideolojik temele almışlardır. Burada dini temel genel din anlayışından daha çok mezhep anlayışı bağlamında çeşitlenmiş bir algı mevcuttur. Bunun yanında, milliyetçi ya da etnik temelli ayrılıkçı, devlet kurma hayali olan terör örgütleri mevcuttur. İkinci olarak Ortadoğu terör örgütlerinin kaynakları ekonomiktir. Bölgenin ekonomik kaynakları ve yeraltı zenginlikleri önemli kaynaklardan biridir. Ayrıca silah ticareti, uyuşturucu ticareti ve kaçakçılık bu örgütlerin önemli ekonomik kaynaklarıdır.

Bunun yanında, devletlerin ve siyasi unsurların dışında uluslararası şirketler ve bölgesel büyük şirketleri tarafından da finanse edilen örgütler olduğu bilinmektedir.

Ortadoğu'daki terör örgütlerinde genel olarak bağlılık ve motive yüksek tutulmaktadır. Bu sebeple bölge insanların terör gruplarına inanmalarını ve desteklemelerini engellemek kolay değildir. İnsanların veya Ortadoğu halkının kültürel özellikleri, ekonomik durumları, devlet yönetiminin ve siyasi düzenin insanların üstündeki baskısı, tarihsel kökler ve kişisel tecrübelerin etkisiyle birlikte Ortadoğu'daki terör örgütlerinin önemli kaynaklarından biri de insandır (Forster,2006:2). Özellikle dini ideolojiyi merkeze alan örgütlerdeki "Cihat" anlayışı ve örgütüm terör ve şiddet eylemlerini kutsallaştırılmasıyla birlikte intihar eylemcilerinin ortaya çıkması bunun göstergesidir.

Bunların dışında, bölgedeki terörün kaynaklarından biri de siyasi kaynaklardır. Arap-İsrail çatışması bölgedeki bazı terör örgütlerini beslemiş ve İsrail'de terör eylemlerine sahne olmuştur. Kudüs Tugayı, El Kassam Tugayı, Aksa Şehit Tugayı gibi Filistin'de ortaya çıkmış örgütler örnek gösterilebilir (Gagel vd.2009:9). Yine bölgedeki körfez ülkelerindeki siyasi durumun bu alanda çok fazla terör örgütünün olduğunu göstermekte olup, Irak'ın bu örgütlerin en fazla bulunduğu ülke olduğu görülmektedir. Özellikle IŞİD ve El Kaide tabanlı örgütler bu bölgede aktif rol almaktadır (Gagel vd.,2009:10).

3. Kökleri, Unsurları ve Geçmişle Lübnan'da Hizbullah

Hizbullah'ın tarihsel olarak sahneye çıkması 1982 yılına denk gelmektedir. Öncelikle Lübnan'da Şii nüfusu oldukça fazladır. Hizbullah'ın mezhepsel tabanı Şii'lerden gelmektedir. Bu Şii toplumunun da İran ile olan ilişkileri de yüksek düzeydedir. İki tarafında mezhepsel kardeşliği iyi ilişkilerin kurulmasına yardımcı olmaktadır. İran'da devrimin gerçekleşmesiyle, kendi ideolojisini yayabileceği en önemli alanlardan biri de bu mezhepsel bağlılıktan gelen Lübnan'dır (Dorvan,1999). Ancak Lübnan'daki Şii'lerin büyük bir bölümü Hizbullah'a karşı sempatican konumunda olmasına rağmen, Hizbullah'tan sonra en güçlü ikinci Şii grup olan EMEL hareketine oy vererek, siyasi arenada Hizbullah'ı desteklememektedir. (Bozkurt,2014:602).İran buradaki Şii toplumunu etkileyerek Lübnan'da etki kurmak istemiştir. Bunun yanında 1982 yılında gerçekleşen İsrail'in Lübnan topraklarını istila etmesi, Hizbullah'ın kurulmasındaki en büyük etkendir ve 1982 yazında İsrail'i Lübnan topraklarından çıkarmak ve ona karşı savaşmak amacıyla da örgüt kurulmuştur (Dorvan,1999).

Örgütün 1982-1985 yılları arasında, ABS askeri üslerine ve batılı devletlere düzenlediği eylemlerle dikkati üzerine çekmiştir. Özellikle 1983 yılında, Beyrut'taki eylemlerinde 241 ABD askeri ve 56 Fransız askerinin ölmesiyle ses getirmeye

başlamıştır (Sobelman,2004:17). Lübnan'daki siyasal durum, Suriye, İsrail ve Lübnan temelli terör örgütlerinin birbirleriyle olan savaş ve kaos ortamında Hizbullah'ın eylemleri ve bu eylemlerde başarılı olmasıyla ön plana çıkmıştır. 1990 yılında Taif Anlaşması ile Lübnan İç Savaşı'nın sona ermesi, bölgede daha farklı sorunların ve çatışmaların ortaya çıkmasına neden olmuş ve Taif Anlaşmasıyla birlikte Lübnan'da bulunan bütün grupların silah bırakması gerçekleşmiştir. Anlaşma gereğince sadece İsrail'e karşı savaş durumunda olan Hizbullah bırakmaması kabul görmüştür (Dorvan,1999). Ancak anlaşma Lübnan'daki Şiiler tarafından yeterli görünmemiş, oluşan memnuniyetsizlik Hizbullah'ın Lübnan'daki etki alanını genişletmiştir. 2008'de Lübnan'a da yaşanan seçim krizinde bile bu antlaşmadan doğan memnuniyetsizliğin etkisiyle Hizbullah başbakan Hariri'nin düşürülmesini sağlamıştır. (Bozkurt, 2014:620). Bağlantılı olarak Hizbullah'ın temel noktaları ve propaganda unsurları vardır. İlk olarak, Lübnan topraklarından ABD, Fransa ve diğer emperyalist ülkelerin gitmesiydi. İkinci olarak da, Lübnan toplumu kendini yönetecek kişiyi seçebilmeli ve Lübnan bir İslam devleti olmalıydı (Dorvan,1999).

1990-2000 yılları arasında Hizbullah Lübnan'daki varlığı devam etmiştir. İlk olarak 1992 yılındaki seçimlere katılması, örgütün siyasal adımlarından biri olmuştur. Hizbullah'ın terör örgütü olarak varlığının yanında bir de siyasi bir kanadının olmasıyla birlikte Lübnan'da etkisi artmıştır. Her şeyden önce Hizbullah'ın siyasi bir iddia ve çabadan ziyade en temel amacı İsrail ve bu 1990-2000 yılları arasında da devam etmiştir. Bu yıllarda İsrail'e karşı Hizbullah, Lübnan topraklarında savaştı ve 2000 yılında da İsrail Lübnan topraklarından tamamen çekildi (Tocci,2007:1).

Lübnan'da İsrail'in çekilmesi sonrasında Suriye Ordusu'nun varlığı devam etmekteydi. 2005 yılında Lübnan eski başbakanı Refik Hariri'nin suikast sonucu öldürülmesi bu durumun kilit noktası oldu. Bunun sonucunda, Lübnanlıların meydanlara inmesiyle birlikte, "Sedir Devrimi" hareketi gerçekleşmiş ve Suriye Lübnan'dan çekilmek zorunda kalmıştı (Kenar,2014: 82). Suriye'nin de bölgeden çekilmesiyle birlikte, ülkede oluşan güç boşluğundan Hizbullah elindeki silah gücü ile faydalandı.

2006 yılında, Hizbullah Güney Lübnan'da İsrail tarafına geçti ve İsrail askerlerini saldırarak rehine aldı. Bunun karşılığında da Filistinli rehinelere bırakılmasını istedi. Bu durum İsrail tarafından savaş nedeni sayıldı ve Güney Lübnan'a asker gönderdiler. ABD tarafından da İsrail'in desteklenmesi ve İsrail tarafına Hizbullah'ın saldırıları krizin üst noktaya taşınmasına neden oldu. Kriz, Lübnan ve İsrail arasında 14 ağustosta BM aracılığıyla ateşkes sağlanması ile birlikte son buldu. Ancak gerilim devam etti (Köse,2006).

2007 ve 2008 yıllarında Hizbullah'ın silahları Lübnan gündemindeydi. Taif Anlaşması'nda Hizbullah'a verilen ayrıcalık sonucunda 2006 krizinin gerçekleşmesi ve Hizbullah'ın silah gücünü Lübnan sınırları içinde etki oluşturmak için kullanması, ülkede suikast ve silahlı çatışmaların olması gibi unsurlar ile beraber Hizbullah'ın silahlı yapısı tartışılmaya başladı. Bunun yanında, uluslararası güçler, ABD, AB ülkeleri, bu konudan dolayı Lübnan'a baskı uygulamaya başladılar. Bu durum, Hizbullah'ın silahlarının statüsünü tartışılacak bir konu haline getirdi (PolicyBriefing, 2008:8).

Hizbullah, uluslararası toplum tarafından Suriye ve İran tarafından desteklenen bir örgüt olarak kabul edilmiştir. Arap Baharı sürecinde de Hizbullah'ın duruşu bölge açısından önem göstermekteydi. Özellikle Suriye doğrultusundaki Hizbullah görüntüsü ve Hizbullah'ın Suriye'ye olan operasyonları dikkat çekicidir. Bu operasyonlar 2012 yılında Nasrallah tarafından "Suriye'de Savaşmıyoruz" diyerek yalanlansa da, Farklı kaynaklarda Suriye'de Hizbullah'ın varlığını göstermektedir (International Crisis Group,2014:1). Arap Baharı sürecinde Hizbullah, birçok Ortadoğu ülkesindeki hareketleri desteklemesine rağmen, Suriye'deki Esad Rejimi ile olan iyi ilişkilerine bağlı olarak buradaki muhalifleri desteklememiş, tam aksine Esad Rejiminin tam destekçisi olmuştur (Bakeer,2012).

Bunun yanında, Lübnan'ın içyapısı açısından da Hizbullah'ın anlaşılması önemlidir. Lübnan iç savaşlarla boğuşan, sınırlarında İsrail ile daimi bir gerilim olan, din ve mezhep farklılıklarının yüksek oranda olduğu bir ülkedir. Şii'ler ise bu yapı içerisindeki önemli gruplardan biriydi. Hizbullah'ın tabanını da oluşturan Şii'ler, Hizbullah ile birlikte Lübnan'da etkili gruplardan biri haline geldiler. Bunun en önemli sebebi ise, Hizbullah'ın İsrail'e karşı vermiş olduğu mücadelenin Lübnan toplumu ve Lübnan parlamentosu tarafından saygı duyulması ve parlamentonun desteği olmasıdır (Muran,2010: 66).

Hizbullah'ın yapısına baktığımızda karmaşık bir durum vardır. Hizbullah yapısal olarak, dini ideolojik temele almıştır ve Şii mezhebi örgütün de mezhebidir. Ancak, buna rağmen örgüt kendisini Müslümanların tümünü temsil eden olarak görmektedir. Özellikle örgütün kurucularından biri olan ve örgüt için önemli bir figür olan Fadlallah'ın ve diğer Müslümanların hareketi olarak görülmesi buna örnektir (Dorvan,1999). Bununla beraber, Hizbullah'ın yapısını iki ayrı dönemde incelemek gerekmektedir. İlk dönem 1982-1987 yılları arası, ikinci dönemde 1987'den günümüzedir. İlk dönemde Hizbullah'ın belirli bir yapısı yoktu. Beka Vadisi'nde ufak ufak bir birinden bağımsız olarak hareket eden Şii grupları ve direniş topluluklarının her biri kendini Hizbullah olarak sunmaktaydı. Ayrıca Emel

hareketinden ayrılan gruplarda yine kendini bu adla sunmaktaydı. Ancak bu dönemde bu ufak örgüt ve grupların başarılı olmasıyla birlikte Hizbullah'ın popülerliği arttı. Böylece İran'ında desteğiyle Hizbullah yapılanması ortaya çıkmaya başladı (Dorvan,1999).

İkinci dönemde, Hizbullah tek merkezden idare edilen ve hücre yapılanmasıyla hareket eden düzenli ve programlı bir örgüt haline geldi. Örgütün danışma meclisi vardı ve karar verme organı olarak hareket etmekteydi (DorvanSchad,1999). Örgütün sözcüsü konumunda Genel Sekreterlik vardı ve Örgütün genel sekreteri ön plandaydı. 1992 yılından beri Nasrallah, halen örgütün genel sekreterliğini yürütmektedir.

Hizbullah, birçok terör örgütü gibi yeraltında saklanan kendini gizleyen ve perde arkasında bir örgüt değildir. Hizbullah, Lübnan hükümeti nezdinde saygı duyulan ve Lübnan'da ikamet eden, diğer Ortadoğu ülkelerinde kolları olan bir örgüttür. Ayrıca örgütün kendine ait televizyonu, gazetesi, sosyal yardım kuruluşları, bayrağı, marşları ve silah güçleri bulunmaktadır (Köse,2006:62). Hatta bu silah gücü bir ordu şeklindedir. ABD, AB ve diğer batılı ülkeler tarafından terör örgütü ve terörist olarak kabul edilen Hizbullah, İsrail ile olan mücadelesi sebebiyle birçok Müslüman ülke ve Ortadoğu ülkesi tarafından terör örgütü olarak kabul edilmemekte ve saygı duyulan bir örgüt olarak görülmektedir.

4. Sonuç

Ortadoğu, bölgesel olarak dünyadaki güçlü devletler ve güçlü şirketlerin gözünün üstünde olduğu bir bölgedir. Sahip olduğu yer altı zenginlikleri sebebiyle de ekonomik savaşların da merkezi halindedir. Bu durum da Ortadoğu'nun kaos ortamının sebeplerinden biri olarak görülebilir. Ortadoğu ülkelerinin büyük bir kısmında bağımsız bir ekonomi ve zengin bir nüfus yoktur. Ekonomik refah düzeyi, sınırlı sınıfların elinde yüksektir. Bu da beraberinde istikrarsız bir siyasal alan oluşturmakta ve demokratik ortamın olmamasına neden olmaktadır.

Bugün terör örgütlerinin küresel boyutlara ulaşmasıyla, teknolojik imkanların getirdiği haberleşmenin kolaylığı ile tüm dünyada şubeleşmiştir. Bu durum terör örgütlerinin, uluslararası aktörlerle iletişim halinde olmasını kolaylaştırmaktadır. Böylece bu örgütler, bu aktörlerin istekleri doğrultusunda kendi çıkarları dahilinde hareket edebilmektedir.

Hizbullah İsrail'e karşı bir direniş örgütü olması doğrultusunda bölge açısından güçlü ve dikkate alınan önemli olduğu bir örgüt olarak kabul etmek gerekmektedir. Zira Lübnan, İsrail-Filistin' yakınlığı sebebiyle çatışma ortamına hazır ve gerilim hattının yüksek olduğu bir bölgededir. Ayrıca Lübnan halkı içerisindeki sünni ve şii

mezhebine dahil kişilerin örgüte olan bakış açısı ve desteği yüksek olması göz ardı edilmemelidir.

KAYNAKLAR

Bakeer, Ali. H. ‘*Hizbullah’ın Suriye’deki Askeri Operasyonları ve Olası Yansımaları*’, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu, Analiz No: 22, 2013.

Bozkurt, Abdulgani, ‘*Hizbullah’ın Lübnan’da Kuruluşu ve Popülaritesinin Sebepleri*’, Tarih Okulu Dergisi, Cilt 7, Sayı 17, Mart 2014, ss. 599-627.

Çetinkaya, İbrahim, ‘*Ekonomik ve Politik Faktörlerin Uluslararası Terörizm Üzerine Olası Etkileri*’, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2010.

Demir, Levent, ‘*Küreselleşme ve Terör*’, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon, 2009.

Dönmezer, Sulhi., Her Yönüyle Tedhiş, Son Havadis, 10.11.1977.

Forster, Chris, ‘*Democracy, Terrorism and the Middle East*’, The Foreign Policy Centre Raporu, 2006.

Gagel, Andrew. C. ve Diğerleri. ‘*Patterns in Terrorism in North Africa, the Middle East, Central Asia and South Asia: 2007-2010*’, Center For Strategic & International Studies Raporu, 2011.

Gençtürk, Tuğçe, ‘*Terör Kavramı Ve Uluslararası Terörizme Farklı Yaklaşımlar*’, Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Raporu, 2012.

International Crisis Group , ‘*Lebanon’s Hizbollah Turns Eastward to Syria*’. Middle East Report, No. 153, 2007.

Kenar, Ceren, ‘*Ortadoğu’nun Prova Odası Olarak Lübnan*’, Ortadoğu Analiz, C/S. 6 (61), Nisan 2014, 82-83.

Kılıç, Zafer, ‘*Küreselleşme ile İvme Kazanan Uluslararası Terörizm ve Buna Karşı Alınan Tedbirler*’, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2007.

Köse, Talha, ‘*Değişen Ortadoğu Denkleminde İsrail-Lübnan Krizi ve Türkiye’nin Rolü*’, Akademik Ortadoğu, C/S. 1(2), 2006, 55-89.

Muran, Aygöl, ‘‘Hüseyin Fadlallah’ın Ardından Hizbullah ve Lübnan Şiileri’’, 21.YY Dergisi, S.20, 2010, 63-68.

Policy Briefing, ‘‘Lebanon: Hizbollah’s Weapons Turn Inward’’, Crisis Group Middle East Briefing, No. 23, 2008.

Schad, A. Dorvan, ‘‘Lebanon’s Hizbollah Movement: The Party of God’’, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Arizona Üniversitesi Yakın Doğu Çalışmaları Fakültesi, Arizona, 1999.

Sobelman, Daniel, ‘‘New Rules of the Game; Israeland Hizbollah After the Withdrawal from Lebanon’’, Tel Aviv University, Jaffe Center for Strategic Studies, Memorandum No:69, 2003.

Tocci, Nathalie, ‘‘What Went Wrong? The Impact of Western Policies Towards Hamas and Hizbollah’’, CEPS Policy Brief, No 135, 2007136-159.

Topal, Ahmet Hamdi, ‘‘Uluslararası Hukukta Devlet Destekli Terörizme Karşı Kuvvet Kullanma Yetkisi’’, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2004.

Türkiye Barolar Birliği Proje Grubu, Türkiye ve Terörizm. Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2006.

Yayla, Atilla, ‘‘Terörizm: Kavramsal Bir Çerçeve’’, A.Ü.S.B.F. Dergisi, Cilt 45, 1990 335-385.